

Yürürken Donma Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yürürken Donma Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33534>

Özet

Yürürken Donma Ölçeði, özellikle **Parkinson Hastalığı** (PH) olan bireylerde görülen, yürüme sırasında aniden durma veya takılıp kalma (donma) fenomenini değerlendirmek amacıyla uyarlanmış 6 maddelik bir öz bildirim aracıdır. Ölçek, Türk popülasyonunda geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılarak kullanıma sunulmuştur. Bu araç, donma epizotlarının sıklığı ve şiddetini ölçerek hastanın motor semptomları üzerindeki etkisini nicel olarak belirlemeyi hedefler. Ölçek, hastaların kendilerini değerlendirmelerine olanak tanıyarak, klinik takibin ve tedavi etkinliğinin değerlendirilmesinde önemli bir rol üstlenmektedir.

Anahtar Kelimeler

Yürürken Donma Ölçeði, **Yürürken Donma**, **Parkinson Hastalığı**, FOGQ, Hareket Bozuklukları, Nörolojik Bilimler, Ölçek Uyarlama.

Yazarlar

Sevim ACARÖZ CANDAN, A. Çatker, T. ?. Özcan.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, **yürürken donma** (FOG) semptomunun şiddetini ve hastanın günlük yaşam aktiviteleri üzerindeki etkisini standardize edilmiş bir yöntemle ölçmektir. Bu, özellikle **Parkinson Hastalığı** hastalarında motor dalgalanmalar ve yürüme güçlüklerinin takibi açısından kritik öneme sahiptir. Orijinal ölçeğin Türkçe uyarlamasının yapılması, klinisyenlere ve araştırmacılara Türk kültürüne ve diline uygun, psikometrik özellikleri kanıtlanmış bir değerlendirme aracı sağlamıştır.

Uyarlama çalışması, orijinal aracın kültürel ve dilsel geçerliliğini sağlayarak Türkiye'deki klinik ve araştırma ortamlarında kullanılmaya mümkün kılınması amaçlanmıştır. Bu sayede, tedavi müdahalelerinin donma üzerindeki etkileri daha objektif bir şekilde izlenebilmektedir.

Yapı

Ölçek, nörolojik bir semptom olan ve genellikle ileri evre **Parkinson Hastalığı** ile ilişkilendirilen 'Yürürken Donma' (Freezing of Gait) yapısını ölçer. Bu yapı, yürüme başlangıcında, dönüşlerde veya dar alanlardan geçerken ortaya çıkan, hastanın ayaklarının yere yapışması gibi hissettiği geçici, yineleyici ve istemsiz yürüme duraklamalarının ifade eder. Ölçek, bu epizotların subjektif deneyimini ve hastanın algılanan hareket kısıtlılığını değerlendirerek hastanın fonksiyonel etkisine odaklanır.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?i, çe?itli klinik ve fonksiyonel de?erlendirme araçlar? ile korelasyon analizleri yap?larak incelenmi?tir. **Yürürken Donma Ölçe?i**, dü?me riskini ve fonksiyonel k?s?tlilikk de?erlendiren Dü?me Etki Skalası ve Zamanl? Kalk ve Yürü Testi ile pozitif yönde güçlü derecede ilikidedir. Ayr?ca, **Birle?ik Parkinson Hastalikk Derecelendirme Ölçe?i** (BPHDÖ) toplam skoru ve BPHDÖ'nün motor i?levleri de?erlendiren Bölüm II-III skorlar? ile güçlü ve pozitif yönde ilikiler ($rs=0.693-0.603$) göstermi?tir. Bu bulgular, ölçe?in ölçmeyi amaçladikk motor semptomlarla tutarl? oldu?unu destekler.

5 defa otur kalk testi, modifiye **Hoehn ve Yahr evrelemesi** (hastal?k evresini gösteren) ve BPHDÖ Bölüm I (Mental durum) skorlar? ile orta derecede pozitif ilikiler ($rs = 0.579-0.448$) bulunmu?tur. Dengeyi ölçen **Berg Denge Ölçe?i** ile ise güçlü negatif yönde bir iliki ($rs=-0.643$) mevcuttur; bu, yürüme donmas? ?iddeti arttkça statik ve dinamik denge performans?n?n azaldikk göstermektedir. Bu korelasyon örüntüsü, ölçe?in bilinen klinik sonuçlarla uyumlu oldu?unu kan?tlamaktadır.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirlik analizleri yüksek tutarl?lk sergilemi?tir. Ölçe?in uygulay?c?lar aras? güvenilirli?i (interrater reliability) 0.914 olarak belirlenmi?tir. Bu yüksek katsay?, farklı uygulay?c?lar?n aynı hastay? de?erlendirmesi durumunda elde edilen sonuçlar?n tutarl?lk?n?n mükemmel düzeyde oldu?unu gösterir. Bu durum, ölçe?in farklı klinik ortamlarda standart bir ?ekilde kullan?labilece?ini i?aret eder.

Ek olarak, uygulay?c? içi güvenilirlik (intra rater reliability) katsay?s? 0.943 olarak rapor edilmi?tir. Bu de?er, tek bir uygulay?c?n?n farklı zamanlarda yaptikk de?erlendirmelerde sonuçlar?n yüksek derecede tutarl? oldu?unu ve ölçe?in zaman içinde güvenilir ölçümler sa?ladikk?n?n kan?tlamaktadır.

Faktör Analizi

Türkçe uyarlama çal??mas?n?n yay?nlanan özetinde faktör analizi detaylar?na dair açık bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak orijinal **Yürürken Donma Ölçe?i**'nin (FOGQ) genellikle tek boyutlu bir yap?y? temsil etti?i kabul edilmektedir. Bu yap?, yürüyü? donmas?n?n genel ?iddeti, s?klkk ve hastan?n ya?am kalitesi üzerindeki kümülatif etkisi etraf?nda odaklanmaktadır. Ölçe?in 6 maddelik Türkçe versiyonunun da bu tek faktörlü yap?y? korudu?u varsay?lmaktadır.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: 6 maddeden olu?an ve 5'li Likert Ölçe?i (0'dan 4'e kadar) kullan?larak derecelendirilen öz bildirim formu.

Mevcut Diller: Türkçe (Orijinal versiyon ?ngilizcedir).

Popülasyon Grubu: Nörolojik bozukluklar? olan bireyler, özellikle **Parkinson Hastal???** hastalar?.

Ya? Grubu: Yeti?kinler ve ya?l?lar (Çal??ma PH hastalar? üzerinde yap?ld??? için).

Popülasyon Detaylar?: Çal??ma, PH tan?s? alm?? ve yürürken donma semptomlar? gösteren hastalar üzerinde gerçekte?tirilmi?tir. Ölçek, yürüme bozuklu?unun subjektif alg?s?n? ölçmek için uygundur.

Test Metodolojisi: Bireylere, yürüme donmas? deneyimlerinin s?kl??? ve ?iddeti hakk?nda kendilerini de?erlendirmeleri istenen maddeler sunulur. Yüksek puanlar, daha ?iddetli donma semptomlar?n? ve daha büyük fonksiyonel etkiyi gösterir.

Anahtar Kelimeler

Uyarlama, Psikometrik Özellikler, Nörofizyoloji, Geçerlik, Güvenirlik, Hareket Bozukluklar?, FOGQ-TR.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Ba?lant? E-posta Adresleri: fzt_acaroz@hotmail.com

Yaz??ma Adresi: Sevim ACARÖZ CANDAN (Sorumlu Yazar).

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas? 2019 y?l?nda yay?nlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? için gerekli izinlerin ve olası ücretlendirme bilgilerinin netle?tirilmesi amacıyla sorumlu yazar Sevim ACARÖZ CANDAN ile do?rudan ileti?ime geçilmesi tavsiye edilmektedir. ?leti?im e-posta adresi: fzt_acaroz@hotmail.com.

Kaynaklar

Acaröz-Candan, S., Çat?ker, A., & Özcan, T. ?. (2019). Psychometric properties of the Turkish version of the freezing of gait questionnaire for patients with Parkinson's disease. *Neurological*

Sciences and Neurophysiology, 36(1), 44-50. doi: 10.5152/NSN.2019.11115

Uyarlama çal??mas?n?n orijinal makalesine ?u ba?lant?dan ula??labilir: nsnjournal.org

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? burada mevcuttur: yururken-donma-olcegi-toad.pdf

Yürürken Donma Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML? NOT: Orijinal kaynak içeri?inde ölçe?in 6 maddesinin tam metni yer almamaktadır. Ölçek, 5'li Likert derecelendirme sistemi kullan?larak yan?tlanan toplam 6 maddeden olu?maktadır. Ölçek maddelerine eri?im için sorumlu yazarla ileti?ime geçilmesi veya yukarıda belirtilen kaynak makalenin incelenmesi tavsiye edilmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM